

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Wypowiedź ustna: W jaki sposób można realizować swoją miłość do ojczyzny? Omów zagadnienie na podstawie fragmentu "Potopu" Henryka Sienkiewicza i wybranego tekstu literackiego

[...] Chorąży orszański, lubo w początkach nieszczęsnej owej szwedzkiej inkursji po stronie księcia wojewody się opowiedział, przecie uczynił to nie z żadnej prywaty, ale z najszczerzej ku ojczyźnie intencji, perswazją tegoż księcia do błędów przywiedzion, [...] A przybywszy do księcia Bogusława, który za sprzedawczyka go mając, wszystkie nieżycziwe praktyki przeciw ojczyźnie przed nim odkrył, nie tylko pomieniony chorąży orszański na osobę naszą ręki podnosić nie obiecywał, ale samego księcia zbrojną ręką porwał, aby się za nas i za utrapioną ojczyznę pomścić... [...] Przez tegoż księcia postrzelon, ledwie do zdrowia przyszedłszy, do Częstochowy się udał i tam piersią własną najświętszy przybytek osłaniał, przykład wytrwania i męstwa wszystkim dając; tamże z niebezpieczeństwem zdrowia i życia największe działo burzące prochami rozsadził, przy którym hazardzie pojman, na śmierć przez okrutnych nieprzyjaciół był skazany, a przedtem żywym ogniem palony. [...] Ale i z tych srogich terminów mocą Królowej Anielskiej wyratowan, do nas na Śląsk się udał i w powrocie naszym do miłej ojczyzny, gdy zdradliwy nieprzyjaciel zasadzkę nam nagotował, pomieniony chorąży orszański samoczwart tylko na całą potęgę nieprzyjacielską się rzucił, osobę naszą ratując. Tam posieczon i rapierami skuty, do pół boków we krwi własnej rycerskiej się pławiąc, z pobojojiska jako bez duszy był podniesion [...]. A gdy staraniem naszym do zdrowia przyszedł i wtedy nie spoczął, ale dalsze wojny odprawował, z chwałą niezmierną stawając w każdej potrzebie za wzór rycerstwu przez hetmanów obojga narodów podawany, aż do szczęśliwego zdobycia Warszawy, po którym do Prus pod przybranym nazwiskiem Babinicza był wyprawiony. [...]

PYTANIE 1

Określ gatunek utworu.

ODPOWIEDŹ

"Potop" Henryka Sienkiewicza to powieść historyczna.

.....

PYTANIE 2

Określ czas powstania utworu.

ODPOWIEDŹ

Powieść została napisana w II połowie XIX wieku.

.....

PYTANIE 3

Określ kontekst historyczny.

ODPOWIEDŹ

W "Potopie" została opisana historia najazdu Szwedów na Polskę za panowania Jana Kazimierza. Sienkiewicz chciał pokazać współczesnym sobie rodakom wzorowych patriotów, którzy dzięki determinacji pokonywali przeciwności. To miało Polakom żyjącym pod zaborami dodać otuchy i wiary, że można wygrać nawet w sytuacjach zdawałoby się bez wyjścia.

.....

PYTANIE 4

Sformułuj tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ

Przykładowa teza: Miłość do ojczyzny można realizować niezależnie od czasów, w jakich przyszło żyć człowiekowi.

.....

PYTANIE 5

Określ bohatera fragmentu.

ODPOWIEDŹ

Bohaterem jest Andrzej Kmicic, chorąży orszański. Zmanipulowany przez księcia Radziwiłła, stał się zdrajcą ojczyzny. Ale kiedy zrozumiał swój błąd, robił wszystko, żeby go naprawić. Bronił Jasnej Góry i dokonał bohaterskiego wysadzenia szwedzkiej kolubryny. Z tego powodu został torturowany. Po ucieczce z obozu szwedzkiego, ofiarował swoją służbę królowi, ratując mu życie. Pomimo odniesionych ran nigdy nie zrezygnował z walki o ojczyznę.

.....

PYTANIE 6

Wskaż inny tekst literatury.

A. W powieści Stefana Żeromskiego "Przedwiośnie" na przykładzie działalności inżyniera Baryki mamy pokazy inny rodzaj patriotyzmu. Baryka dzięki swojemu wynalazkowi zmienia warunki bytowania znacznej części ubogiego społeczeństwa. Daje ludziom prace, rozwiązuje niektóre problemy społeczne. Stara się poprawić sytuację w kraju za pomocą innowacji technicznych.

.....

PYTANIE 7

Jaki jest wniosek?

ODPOWIEDŹ

Służyć ojczyźnie można na różne sposoby. Jeśli kraj pozostaje w niewoli, należy podjąć walkę zbrojną. Jeśli cieszy się wolnością, trzeba wspólnymi siłami troszczyć się o jego rozwój.